

Interreg

Poľsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

EURÓPSKA ÚNIA

GreenFilmTourism

Newsletter

nr č #4 / 2021

Filmové dedičstvo Podkarpacie

- ▶ **Podkarpatské motívy vo filme**
- ▶ **Fenomén Jaśliska**
- ▶ **Po stopách filmových lokalít
série "Wataha" v Bieszczadoch**
- ▶ **Filmový kvíz**

"Jahodové víno". (2007) réžia: Dariusz Jabłoński © Podkarpackie Film Commission

Častým motívom filmov z poľsko-slovenského pohraničia je krása a divokosť prírody, rozľahlé horské scenérie Bieszczadov a Nízkych Beskýd. Zobrazení v takých filmoch ako: "Pan Wołodyjowski", "Bandyta", "Wolna sobota", seriály "Wataha", "Na granicy", "Kino objazdowe", "Ogniomistrz Kaleń", "Ranczo Texas", "Wilcze Echa" (posledné dva štýlovo odkazujú na westerny a sú označované ako "eastern"). Mimoriadne malebnou lokalitou je jazero a priehrada v Soline. Prvé filmové zábery vznikli počas výstavby priehrady v 60. rokoch 20. storočia ("Chudy i inni", r. H. Kluba). Scenéria "Bieszczadzského mora", ako sa Solinské jazero bežne nazýva, bola neskôr mnohokrát použitá vo filmoch ako "Zakręć" alebo v seriáli "Wataha".

Múzeum ľudovej architektúry v Sanoku je častým zázemím pre historické inscenácie. Boli tu natočené napríklad tieto filmy: "Éter", "Poľská Sibir", "Volyň", "Oko proroka", "Jar 1941", "Zlatý vlak", "1920. Wojna a láska", "Wataha", "Cesta", "Flisacy", "Kriminál", "Sedliacka sťažnosť", "Keď smrť prerástla do života", "Čas lesných kuriérov", "Wieleżyński - alchymista zo Łwowa", "Lukasiewicz - romantický olejčiar". Zaujímavá architektúra a množstvo pamiatok na pomedzí kultúr a náboženstiev prilákali do Przemysla a Jaroslavi filmárov. Jaroslava spoznáme vo filmoch: "Éter", "1920. Wojna a láska", "Katyń", "Najlepší na svete".

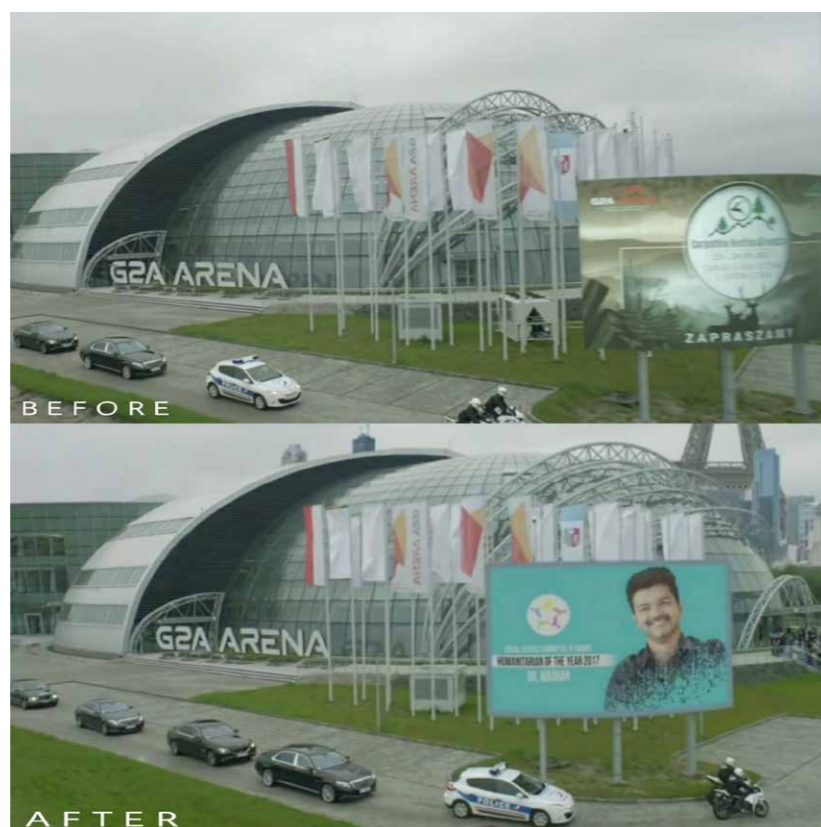
Filmy sa natáčali v Przemysli: Krídla, Zložitosti citov, Vášň, Ďaleko od seba, Jednoduché túžby, Odpustenie, Kronika milostných príhod. V poslednej inscenácii Przemysl hrá úlohu predvojnového Vilnius. Mesto sa objavilo aj v produkcii BBC Úžasný život bezstavovcov a v televíznych seriáloch ako Wataha, Dievčatá zo Lvova (Przemysl hrá Lvov) a Mladý Piłsudski, kde priemyské námestia, ulice a budovy hrali Vilnius z prelomu 19. a 20. storočia a navyše v niekoľkých scénach dokonale odrážali špecifiká ruského Petrohradu.

V provinčnom meste Rzeszów sa tiež odohralo niekoľko pozoruhodných filmových produkcií. "Seriál 1920. Wojna i miłość" sa okrem iného natáčal v starých uličkách okolo Trhového námestia. Samotné Trhové námestie, ako aj ulicu 3go Maja a niekoľko blízkych ulíc, môžete spoznať v súčasnom filme pre mladých "Páni dobrodružstva. Odtiaľto až po Oblivio" (2019) v réžii Tomasa Szafranského. Štadión "Stali" a bazén na ulici Matuszczaka sa použili na natáčanie filmu Doroty Kędzierzawskej "Speedway" (2020). Pamätník revolučného boja a autobusová stanica PKS, ktoré sú charakteristické pre Rzeszów, si zahrali vo filme Korowód (2007) režiséra Jerzyho Stuhra. V televíznom seriáli "Popielec" (Popol) z 80. rokov 20. storočia, ktorý režíroval Ryszard Ber, je možné vidieť budovy v okolí ulice Berka Joselewicza (bývalé námestie Gamcar) v stave pred rekonštrukciou.

Vedeli ste, že Bollywood prišiel do Jasionky pri Rzeszowe je Bollywood na návšteve v Jasionke?

Indický akčný thriller s názvom Mersal (2017), ktorý režíroval Atlee (Arun Kumar), využíva G2A Arénu, ktorá sa nachádza v Jasionke pri Rzeszowe, v budove Podkarpatského oblastného konferenčného a výstavného centra. Mersal je príbeh o bratoch: doktorovi Maaranovi a jeho bratovi Vetrim - kúzelníkovi. Bratia spájajú svoje sily pri hľadaní vakcíny, ktorá by mohla zachrániť ich národ pred vyhynutím, v boji proti korupcii v zdravotníctve a pri pomste za smrť ich rodičov. Hlavnú úlohu hrá Joseph Vijay Chandrasekhar, v Indii veľmi populárny herec. Hrá trojitú úlohu: lekára, svojho brata a ich otca. Dialógy sa hrajú v tamilčine. Film bol komerčne úspešný a zarobil 260 miliónov dolárov.

G2A Arena je zobrazená v 11:55 minúte filmu v scéne, v ktorej Dr. Maaran preberá medzinárodné humanitárne ocenenie Muž roka 2017 medzi 700 ľuďmi. Je vidieť sklenený interiér G2A Arény, ako aj záber na budovu zvonku. Zaujímavosťou je, že v pozadí budovy je vidieť Eiffelovu vežu. Bola pridaná počítačom v postprodukčnej fáze, aby divákovi naznačila, že dej sa odohráva v Paríži. Natáčanie v Jasionke trvalo štyri dni.

Dedina pôsobí dojomom spiacieho mesta, jednotný urbanistický pôdorys vás vráti v čase, ktorý v Jaśliskách jednoznačne spomaluje. Jedinečná atmosféra a krása Jaśliska priťahuje filmárov a stala sa dôležitým bodom na filmovej mape Poľska. Tu sa nakrúcala väčšina záberov pre film Božie telo (2019) režiséra Jana Komasa. Film bol nominovaný na 92. ročník Oscara v kategórii najlepší cudzojazyčný film. Jaśliska predtým hostila štáb filmu Jahodové víno, poľsko-slovenskej komediálnej drámy z roku 2007 v réžii Dariusza Jabłońskiego, ktorá vznikla na motívy niekoľkých poviedok Andrzeja Stasiuka zo zbierky Galicijské poviedky. Charakteristický bar Czeremcha v Jaśliskách si zahral priestory fotografického podniku vo filme Twarz (2017) režisérky Małgorzaty Szumowskej. Zariadenie sa stalo kultovým miestom. Turisti si na jeho pozadí často robia fotografie na pamiatku.

Po stopách filmových miest televízneho seriálu "Wataha" v pohorí Bieszczady - Anita Drąg-Rutkowska a Ilona Dusza-Rzeszowska z Podkarpatskej filmovej komisie

Bieszczady sú pohorie nachádzajúce sa v najjuhovýchodnejšej časti Poľska. Prechádza cez hranice s Ukrajinou a Slovenskom. Zalesnené kopce a malebné údolia už roky priťahujú túľakov a rebelujúcich, často kreatívnych outsidersov. Teraz ich navštevujú aj fanúšikovia filmov, ktoré tu vznikli za posledných šesť desaťročí, najmä fanúšikovia seriálu HBO "Wataha".

Seriál je o živote a práci príslušníkov pohraničnej stráže, ktorí strážia bezpečnosť pohraničných oblastí. Samotné slovo "svorka" znamená vlčiu svorku. Vo filme je hlavný hrdina Viktor Rebrov obvinený zo spôsobenia výbuchu strážnej veže, pri ktorom zahynula jeho milovaná a väčšina jeho priateľov z Watahy. Aby sa vyhol zatknutiu a získal dôkazy o svojej nevine, Rebrov utečie a ukryje sa v ťažko prístupnej časti hôr.

Mnohí fanúšikovia sa na fanúšikovských stránkach seriálu delia o svoje poznatky o lokalitách "Wataha", zverejňujú svoje fotografie z filmových scenérií a povzbudzujú ostatných, aby tam cestovali. To je prínosom pre miestne pohostinstvo. Wilcza Jama (Vlčia jama) v Smolniku, Zagroda Magija (Farma Magija) v Orelci, Sielsko Anielsko (Idylický hostinec) v Olchowci - to sú miesta, ktoré využívajú skutočnosť, že sa v ich priestoroch natáčala "Wataha", ako propagačný nástroj.

S cieľom potvrdiť GPS údaje o niekoľkých filmových lokalitách v Bieszczadoch a pripraviť grafický materiál pre databázu filmového dedičstva poľsko-slovenského pohraničia sme sa vžili do úlohy filmových turistov. Vyzbrojení elektronikou a zoznamom miest sme vyrazili. Bieszczady sú na jeseň nádherné - na stromoch sú všetky farby listia a výhľady sú úchvatné. Prvú zastávku sme urobili v Ustrzykach Dolnych, kde sa v roku 1967 na mieste dnešnej mestskej tržnice natáčal film "Wilcze echa". Miestom natáčania tohto filmu bol aj pravoslávny kostol v Hoszowe, ktorý sa stal ďalším bodom našej filmovej trasy. Slabé pokrytie GPS a mobilných telefónov veľmi sťažovalo vyhľadávanie správnych miest, ktoré už často neboli viditeľné. Po mnohých dobrodružstvách v okolí chaty Rebrov sme sa dostali na miesto bývalého konského parku v Zatwarnici, kde kedysi žili ľudia a kone pracujúce pri čistení a odvoze dreva z okolitých lesov. Na tomto mieste sa natáčalo aj niekoľko filmov, ktorých hlavnými hrdinami boli dvojnohí a štvornohí pracovníci parku. Kone už dávno nahradili stroje,

konský park zrušili a v zrekonštruovanej budove stajne vďaka vytrvalosti Joly a Roberta Jareckých, z lásky ku kinu a Bieszczadom, vzniklo kino Końkret, kaviareň, keramický ateliér a penzión. Celok vytvára jedinečné podmienky na sledovanie kultových filmov z Bieszczad. Cestovanie po filmovej trase je úplne nový spôsob trávenia voľného času. Umožní vám spoznať zaujímavé miesta a pozrieť sa na ne z rôznych perspektív, čo vám zároveň prinesie veľa emócií.

Marina Komandor v Soline, Chata Rebrowa, Priehrada v Soline, Tarnawa Niżna - základňa nad Roztokami, Bóbrka pri Soline - Iom Rabe - kameňolom "Gruby", Ustrzyki Górne - budova jednotky pohraničnej stráže Bieszczady, parkovisko a hostinec na priechode Wyżna v Brzegach Górnych, prírodná rezervácia "Sine wiry", Huzele - most cez rieku San

Vedeli ste, že...

Bieszczadzská hudobná skupina Tolhaje predstavila lyrickú pieseň o samote a túžbe po láske s názvom "Oj, pid lisom". "Oj, pid lisom", ktorá zaznela na soundtracku k seriálu HBO Wataha (2. sezóna)? V piesni počuť hlas Julie Warholovej - matky legendárneho tvorca pop-artu Andyho Warhola.

Podkarpatská filmová komisia podporuje a propaguje filmový potenciál regiónu

Podkarpatská filmová komisia bola zriadená Podkarpatským regionálnym parlamentom v roku 2016 a pôsobí v rámci štruktúry Regionálneho domu kultúry v Rzeszowe. Bol vytvorený pre všetkých, ktorí chcú využiť filmový potenciál regiónu. Hlavnou oblasťou činnosti PKF je komplexná podpora audiovizuálnej produkcie - hraných filmov, dokumentárnych filmov, reklamných spotov, ako aj televíznych programov.

Komisia podporuje produkčný proces vo všetkých jeho fázach - od hľadania najlepších lokalít, pomoci pri získavaní všetkých potrebných povolení, pomoci pri oslovovaní odborníkov z audiovizuálneho priemyslu v regióne až po služby súvisiace s produkciou. Výbor udržiava neustále aktualizovanú databázu miest na fotografovanie a miestnych odborníkov a poskytovateľov služieb. Okrem toho komisia realizuje vzdelávacie projekty zamerané na rozvoj kompetencií mladých filmových tvorcov a uľahčenie ich štartu na ceste k nakrúcaniu prvých filmov.

Spustilo tiež program finančnej podpory filmov dokumentujúcich miesta, ľudí a udalosti spojené s regiónom s názvom "Podkarpacka Kronika Filmowa" (Podkarpatská filmová kronika). Podkarpatská filmová komisia je tiež prevádzkovateľom Podkarpatského regionálneho filmového fondu, z ktorého môže producent získať finančné prostriedky na hraný, dokumentárny alebo animovaný film. Fondy, ktoré fungujú na základe koprodukčných príspevkov, sa udeľujú od roku 2017 prostredníctvom súťaže. Dva najviac ocenené a známe filmy spolufinancované Podkarpatskou filmovou komisiou sú Corpus Christi z roku 2019. (natočený v Jaśliskách) a Studená vojna z roku 2018. (prvé scény filmu sa natáčali v Kalwarii Paclawskej).

V rámci projektu GreenFilmTourism PKF okrem iného dohliada a v spolupráci s partnermi vytvára databázu filmového dedičstva poľsko-slovenského pohraničia, ktorá bude v roku 2022 zverejnená na portáli greenfilmtourism.eu.

Vojvodský dom kultúry v Rzeszowe
Foto: Anita Drąg-Rutkowska
© Podkarpacka Komisja Filmowa

1

"Kronika milostných nehôd" - je film Andrzeja Wajdu z roku 1985. Aké mesto si v tomto filme zahralo "Vilnius"?

- A Przemysł
- B Jarosław
- C Rzeszów

3

Prvé scény príbehu o veľkej a ťažkej láske dvoch ľudí, ktorí nemôžu žiť jeden bez druhého a nemôžu byť spolu, sa nakrúcali v Kalwarii Paclawskej. Film mal premiéru v roku 2018. Aký je jeho názov?

- A Studená vojna
- B Speedway
- C Mladý Piłsudski

5

Ako sa volá indická superprodukcia, v ktorej bola použitá aréna G2A, ktorá sa nachádza v Jasionke pri Rzeszowe?

- A Niekedy slnko, niekedy dážď
- B Volám sa Khan
- C Mersal

KVÍZ

Film
Heritage
Podkarpacie

2

Dej filmu "Wilcze echa" od Aleksandra Scibor-Rylského a niekoľkých ďalších filmov z tohto obdobia sa odohrával tesne po vojne v Bieszczadoch. Filmy odkazovali na westernový štýl. Aký je bežný názov tohto filmového žánru?

- A východná kinematografia
- B východná
- C komunistická kinematografia

4

Mesto Jaśliska sa stalo kulisou pre dej filmu režiséra Jana Komasa z roku 2019. Príbeh 20-ročného Daniela, ktorý je podmienenčne prepustený z poľpšovne, bol nominovaný na 92. ročník Oscara v kategórii Najlepší cudzojazyčný film. Aký je názov tohto filmu?

- A Tvár
- B Božie telo
- C Jahodové víno

Odpovede nájdete na strane 6.

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

GreenFilmTourism

Aké sú zdroje nášho financovania?

Projekt GreenFilmTourism je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko na obdobie 2014 – 2020.

Kamieniołom w Bieszczadach, Polska, fot. Anita Drąg-Rutkowska © Podkarpacka Komisja Filmowa

Partners

Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Bielsko-Biala

RZESZOWSKA AGENCJA
ROZWOJU REGIONALNEGO

WOJEWÓDZKI DOM KULTURY

Podkarpacka
Komisja Filmowa

Małopolskie Centrum Kultury
INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

MAŁOPOLSKA

OWAČNÉ
PARTNERSKÉ
CENTRUM

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Redakčné informácie

Vydavateľ: Podkarpacká Filmová komisia
Vojvodského Kultúrneho domu - Rzeszów

Redakcia: Ilona Dusza Rzeszowska

Spolupráca: Małgorzata Broda, Paulina Daczkowska, Anita Drąg-Rutkowska
Zuzana Hudacká, Beata Hulinka, Jozef Šimko, Magdalena Paszek, Iwona Wilk

Grafický projekt a zloženie: Kuba Kowalski, Zdzisławicz.pl

Kontakt

Kancelária projektu GreenFilmTourism

✉ office@greenfilmtourism.eu

📷 @GreenFilmTourism

🌐 greenfilmtourism.eu

KVÍZ - odpovede
1.A 2.B 3.A 4.B 5.C